

Norges Vassdrags- Og Energidirektorat (nve)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vår ref.
23/12601 - 33

Deres ref.

Saksbehandler
Hilde Aanes

Dato
29.05.2024

Søknad om konsesjon for etablering av Tunna kraftverk

Kommunestyret har i møte 28.05.2024 fattet følgende vedtak 35/24

Tynset kommune, kommunestyret, gir Nord-Østerdal Miljøpark AS tillatelse til bygging og drift av Tunna kraftverk i elva Tunna i Tynset kommune, Innlandet fylke. Vedtaket baserer seg på søknad datert 09.06.2023.

Vedtaket begrunnes med at utbyggingen har en overvekt av positive virkninger for samfunnet. Disse fordelene knyttes opp mot produksjon av lokalprodusert kraft, og utvikling av næringsområdet Nord-Østerdal Miljøpark, med positive lokale ringvirkninger.

Tillatelsen gis med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) §§ 8 og 64.

Vassdragskonsesjonen gir rett til å bygge og drive Tunna kraftverk på følgende vilkår:

1. Fiskens vandringsrute og vandringsmulighet skal sikres forbi tiltaksområdet, både i anleggsfasen og i permanent fase. Det skal etableres fisketrapp tilpasset både ørret og harr, slik at vandring for begge arter sikres forbi dammen.
2. Forurensning av vassdraget skal unngås. Masser som kommer i kontakt med vassdraget skal være fra rene kilder. Utslipp av drivstoff og olje unngås og påfyll til maskiner skal skje på land.
3. Der utbyggingen berører dyrket mark skal arealet tilbakeføres til dyrket mark ved avslutning av anleggsarbeidet.

I tillegg vedtas NVE's standardvilkår for vassdragskonsesjon, se vedlegg 8, Vassdragskonsesjon.

Klage på vedtak:

Du har rett til å klage på vedtaket som du har fått melding om.

Klagefristen er 3 uker fra du mottok melding om vedtaket. Dersom du klager for sent, kan vi se bort fra klagen. Du kan søke om å få forlenget fristen.

I klagen må det presiseres hvilket vedtak det klages over, hva som er årsaken til klagen og evt. hvilke endringer som du ønsker. Det bør også opplyses om eventuelle andre forhold som kan ha betydning for klagen. Klagen må undertegnes.

Klagen skal sendes til kommunestyret, som vil vurdere saken på nytt. Dersom vedtaket opprettholdes helt eller delvis, vil saken bli oversendt til Statsforvalteren i Innlandet som er klageinstans, for endelig avgjørelse.

Du har anledning til å se dokumentene i saken. Du må i tilfelle ta kontakt med oss. Vi vil også kunne gi nærmere opplysninger om framgangsmåten ved klagebehandlingen.

Med hilsen

Tone Bergfall
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Mottakere:			
Alf Edvin Tangen	Moanveien 67	2500	Tynset
Eirik Røe	Moanveien 167	2500	Tynset
Glommens Og Laagens Brukseierforening	Postboks 1098	2605	LILLEHAMMER
Glåma Og Tunna Elveeierlag Sa	v/Lars Idar Røsten Aumveien 301	2500	Tynset
Grete Marit Brennhauk Fristad	Moan 1	2500	Tynset
Innlandet Fylkeskommune	Postboks 4404 Bedriftssenteret	2325	HAMAR
Jon Bersvend Moen	Tylldalsveien 1720	2510	Tylldalen
Jon Hansæl	Hansælgrenda 64	2500	Tynset
Kjell Ove Snekkermoen	Kvikneveien 82	2500	Tynset
Knut Hauge Engvik	Gabels Gate 48	0262	OSLO
Lars Kjetil Distad	Moanveien 176	2500	Tynset
Lise Kristine Bjella	Akersbakken 35e	0172	OSLO
Martin Hauge Engvik	Gabels Gate 48	0262	OSLO
Morten Steinar Graneng	Granengveien 72	2500	Tynset
Naturvernforbundet I Innlandet	c/o Ole Midthun Welhavens gate 14B	2317	Hamar
Nils Nebylien	Moan 5	2500	Tynset
Njord Vannkraft As	c/o Ramlos AS Håmmålsfjellveien 29	2550	Os I Østerdalen
Nord-Østerdal Miljøpark As	c/o Jon Olav Volden Maridalsveien 366B	0881	OSLO
Nord-Østerdal Miljøpark As	c/o Jon Olav Volden Maridalsveien 366B	0881	OSLO
Nord-Østerdal Utmarkstjenester As	Landbrukets Hus Meierigata 3	2500	Tynset
Norges Jeger- Og Fiskerforbund	Avd Solørvegen 151	2407	Elverum
Hedmark			
Ola Barstad	Kvikneveien 99	2500	Tynset
Per Hermann Køhn Hansæl	Hansælgrenda 36	2500	Tynset
Per Inge Sagmoen	Moanveien 107	2500	Tynset
Samediggi Sametinget Karasjok	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Statens vegvesen	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER
Statsforvalteren I Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Stig Ottar Gjermundshaug	Moanveien 165	2500	Tynset
Toril Vibeke Sehested	Uglavegen 7	7071	TRONDHEIM
Tunna-Fåa Grunneierlag Sa	Nils Nebylien Moan 5	2500	Tynset
Tynset Utmarksråd	Meierigata 3	2500	Tynset
Tynset Vestre Grunneierlag Sa		2500	Tynset

Saksframlegg

Vår ref.: 23/12601 - 18	Dato: 09.05.2024	Saksbehandler: Hilde Aanes
Behandling av saken:		
Saksnr.	Utvalg	Møtedato
35/24	Formannskapet	23.05.2024
35/24	Kommunestyret	28.05.2024

Søknad om konsesjon for etablering av Tunna kraftverk

Kortversjon av saken:

NØMAS har søkt om konsesjon for å bygge Tunna kraftverk i elva Tunna, nord for Tynset. De ønsker å utvikle "Nord-Østerdal miljøpark" innenfor det regulerte næringsområdet «Østerdalsporten nord». En vesentlig forutsetning for etablering av næringsområdet vil være å forsyne området med egen energi fra det nærliggende kraftverket.

Kraftverket vil bestå av en 6 m høy betongdemning i Tunna, utenfor Moangardene, i samme område som det tidligere har vært en demning. Bredden på dammen tilsvarer bredden på elva, som er ca. 40 m. Totalt vil dammen inneholde 40 000 m³ vann, og strekke seg 700 m oppover elva. Installert effekt vil være 0,99 MW, hvilket akkurat ligger under grensen for konsesjonsbehandling etter vannressursloven hos NVE (1MW).

Søknad om konsesjon (tillatelse) behandles etter vannressursloven. Tillatelsen krever også at det blir gitt dispensasjon fra gjeldende arealplaner for området. Dette må behandles etter plan- og bygningslovens bestemmelser. De to søknadene behandles hver for seg, da det er ulik klageinstans for behandling etter de to lovverkene.

I denne saken vurderes kun konsesjonsforholdet, hvilket betyr at tiltak vurderes etter Olje- og energidepartementets og (tidligere) Miljøverndepartementets retningslinjer (2007). Retningslinjene sikrer en helhetlig vurdering av konsesjonssøknader for små vannkraftverk. I tillegg vurderes tiltaket etter Lov om naturmangfold, og vannforskriften § 12.

Høringspartene er i stor grad positive til tiltaket, med vilkår om avbøtende tiltak som minstevannføring, og ei funksjonell fisketrapp som ivaretar fiskens vandring begge veier i elva. Fylkeskommunen påpeker at det fra deres ståsted ikke er en overvekt av positive fordeler med utbygging, sett opp mot de negative følgene av oppdemming av elva. De vil likevel ikke motsette seg at kommunen gir konsesjon, gitt at det knyttes vilkår til tillatelsen. Glommen og Laagens brukseierforening gjør oppmerksom på at de har fallrettigheter i elva, som de i framtiden kan komme til å benytte ved å overføre deler av Tunna til Savalen. NVE viser til at dette ev. vil utgjøre inntil 15 % av tilgjengelig vannmengde for Tunna kraftverk. De viser også til store utbyggingskostnader ved

etableringen. Naboer på nærliggende fritidseiendom kommenterer primært på privatrettslige forhold som må avklares før en ev. utbygging.

Kommunedirektøren tilrår at Kommunestyret gir konsesjon til bygging av kraftverket. Vedtaket begrunnes med at utbyggingen har en overvekt av positive virkninger for samfunnet. Disse fordelene knyttes opp mot produksjon av lokalprodusert kraft, og utvikling av Nord-Østerdal Miljøpark med positive lokale ringvirkninger. Det knyttes flere vilkår til vedtaket, blant annet NVE's standardvilkår. Vilkåret om å dokumentere og etablere ei fungerende fisketrapp i elva vil være avgjørende for tillatelsen.

Vedlegg

1. Oversendelse av søknad fra NVE, til behandling, 16.10.23	09.05.2024
2. Søknadsskjema for konsesjon etter vannressursloven, 09.06.23	09.05.2024
3. Søknad om konsesjon for bygging av Tunna kraftverk	09.05.2024
4. Samlede merknader etter høring og offentlig ettersyn	09.05.2024
5. Høringsuttalelser med NØMAS sine kommentarer	09.05.2024
6. Høringsuttalelser med kommunedirektørens vurdering, 08.05.24	09.05.2024
7. Konsekvensvurdering Tunna kraftverk, 07.05.24	09.05.2024
8. Vassdragskonsesjon, skjematisk, 08.05.24	09.05.2024

Melding om vedtak sendes til:

Saksbehandler

Saksopplysninger:

Om søker:

Nord-Østerdal miljøpark AS, NØMAS, eies av:

- Volden AS v/ Jon Olav Volden, Njord vannkraft AS, Os i Østerdalen
- PMR AS v/ Per Martin Rønningen, Ramlos AS og HR entreprenør, Os i Østerdalen.
- Nordic energy invest AS, v/ Øyvind Christensen

Om søknaden:

Nord-Østerdal miljøpark (NØMAS) har søkt om konsesjon for å bygge Tunna kraftverk i elva Tunna, ca. 2 km nord for Motrøkrysset, og ca. 4,5 km fra Tynset sentrum. NØMAS har intensjonsavtale om å kjøpe næringsområdet "Østerdalsporten nord", og utvikle dette. Forutsetningen for dette er å forsyne næringsområdet "Nord-Østerdal Miljøpark" med egen energi. Dette basert på ny forskrift som åpner for å dele egenprodusert strøm på samme eiendom, noe som vil gi området en mulighet til å levere egen strøm uten nettleie.

NVE har konkludert med at søknaden faller innenfor kommunen sitt myndighetsområde etter Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 64, som omfatter vannkraftverk på inntil 1MW installert effekt.

I denne saken vurderes kun konsesjonsspørsmålet. Deretter vil dispensasjon fra gjeldende arealplaner etter plan- og bygningslovens bestemmelser behandles i egen sak, da det er ulike klageinstanser for de to ulike saksbehandlingssløpene.

Søker avventer avtale om avtalefallrettighetene til det ev. blir gitt konsesjon / dispensasjon.

Fig. 1. Oversiktskart. Rød figur viser område for etablering av Tunna kraftverk.

Om kraftverket:

NØMAS søker om å utnytte vannfallet mellom kote 495,5 og 487 i Tunna, vassdragsnr. 002.NA0. Det er planlagt inntaksdam utført som 6,5 m høy betongterskel. Dette vil danne et vannspeil som strekker seg ca. 700 m nordover elva, omtrent til gården Nedre Moan.

Fig.2. Oversiktsfoto over tiltaksområde.

Dam blir plassert ved stryk til venstre i bildet (rød sirkel i Tunna).
 før elva svinger mot høyre. Foto: Heliks AS (- fra søknad om konsesjon.)
 Lilla sirkel viser området Østerdalsporten nord, omtrentlig.

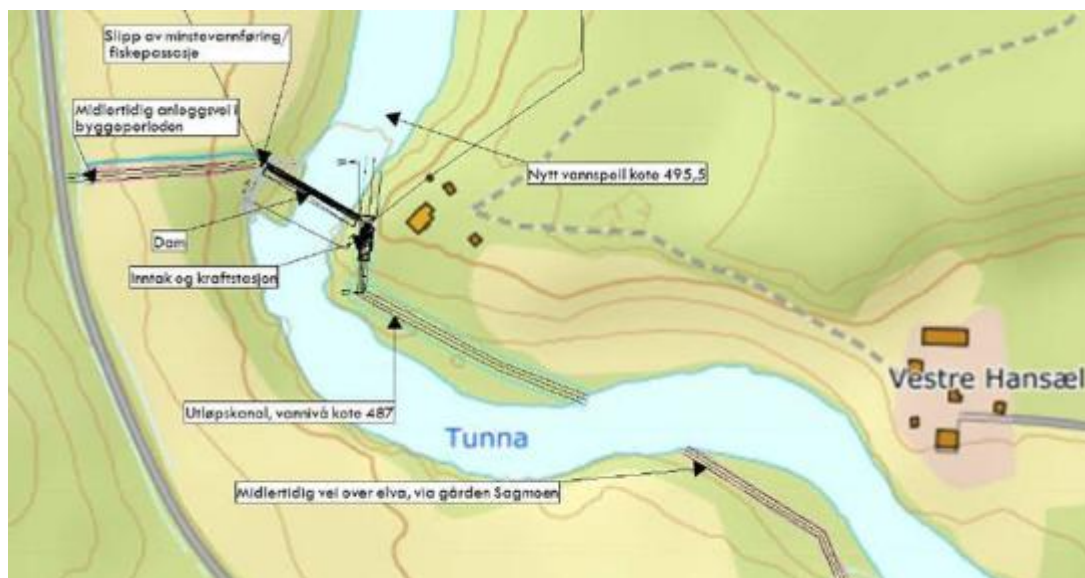

Fig. 3. Oversiktskart med forklaring.

Demningen med topp dam er planlagt på kote 495,5, og stenger elva der det gamle kraftverket lå, ved den gamle vokterboligen «Fossegrimen». Kraftstasjonen er tenkt plassert på den østlige bredden, nedenfor «Fossegrimen». Her skal det etableres inntak med finrist. Deretter går vannet rett inn i en turbin, før det slippes ut i utløpskanalen. Det installeres en kaplanturbin som har utløp under vann på kote 487. Det skal etableres en kanal, ca. 4 m dyp på midten og en bunnbredde på 4 meter. Skråning 1:1,5 eller rasvinkel. Denne settes med stedegne steiner. vil ha utløp i Tunna ca. 150 m nedstrøms, ref. fig. 3).

På motsatt side av elva er det planlagt et løp for å sikre minstevannføring og fisketrapp. Dette for å bevare fiskens vandring opp og ned til Glomma. Minstevannføring forbi dammen er foreslått for både sommer og vinter, hhv. 2,0 m³/s sommerstid og 0,7 m³/s vinterstid. Dette vil sørge for at det er vann nedstrøms dam til enhver tid.

Kraftstasjonen er tenkt plassert ved restene etter "gamle Tunna kraftstasjon", som var i drift i perioden 1897 og 1966, da den ble nedlagt etter en stor flom. Restene etter dette kraftverket er registrert som et lokalt kulturminne, og fundamentet for den gamle kraftstasjonen ønskes bevart for ettertiden.

Det skal etableres en midlertidig adkomstvei over Tunna, nedstrøms kraftverket, fra motsatt side av elva. Dette for inntransport av større og tyngre kjøretøy. Det etableres også en midlertidig vei ned til dam på sørsiden av prosjektet, via dyrket mark. Dette for bygging av dam og kraftstasjon. Betong pumpes da over elv med betongpumpebil. Øvrige materiell til stasjonen fraktes inn over elva nedstrøms via gården Sagmoen (ref. fig. 3).

Kjøremønster og drift av kraftverket

Kraftverket kjøres på tilsiget til enhver tid, det betyr ingen start-stopp-kjøring.

Nettilknytning (kraftlinjer/kabler)

Kraftanlegget vil tilknyttes eksisterende kraftnett ved området. Det vil bli lagt kabel bort til tilknytningspunkt, da det meste av energien fra kraftverket er tenkt brukt på det planlagte næringsområdet. Klive AS (nettselskapet) bekrefter at kabel kan bygges under deres områdekonsesjon. Det er også tilgjengelig kapasitet i nettet for å ta imot kraften fra kraftverket. Eksakt trase vil bli bestemt i samråd med Klive, da det ikke er ønskelig å ta denne igjennom tunet på

Fossegrimen.

Massetak og deponi

Det forventes massebalanse i prosjektet. Ved evt. sprengingsbehov vil sprengstein bli arrondert ut med vekstlag oppå for å sikre revegetering av terrenget. Sprengstein blir benyttet som plastring i utløpskanal.

Arealbruk, midlertidig og permanent beslag

Det er små arealer som blir direkte berørt av oppdemmingen. 37 daa av totalt 39 daa er tilknyttet oppdemt areal (dam) oppstrøms demningen.

Kostnadsoverslag

Kostnadsoverslaget er høyere enn for et ordinært kraftprosjekt. Kostnadene inngår som en del av opparbeidelseskostnaden for næringsområdet. Fortrinnet med å få etablert lokal energiproduksjon i et næringsområde veier opp for den forholdsvis høye utbyggingskostnaden, da man unngår nettleie på forbruk av lokalt produsert energi.

Konkrete tall om kraftverket:

21 Hoveddata

	Enhet	Verdi
Nedbørfelt	km ²	649
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	267
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	13,1
Middelvannføring	m ³ /s	8,5
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,7
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	2,02
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,7
Restvannføring**	m ³ /s	0,005
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	495,5
Magasinvolym	m ³	-
Avløp	moh.	487
Lengde på berørt elvestrekning	m	720
Brutto fallhøyde	m	8,5
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,0195
Slukevne, maks	m ³ /s	15,5
Slukevne, min	m ³ /s	0,5
Planlagt minstevannføring, sommer	m ³ /s	2,02
Planlagt minstevannføring, vinter	m ³ /s	0,7
Tilløpsrør, diameter	mm.	2300
Tunnel, tverrsnitt	m ²	-
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	30
Overføringsrør/tunnel, lengde	m	-
Installert effekt, maks	kW	990
Brukstid	timer	2870

REGULERINGSMAGASIN		
Magasinvolum	mill. m ³	-
HRV	moh.	495,5
LRV	moh.	495,5
Naturhestekrefter	nat.hk	-
PRODUKSJON***		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	0,68
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	1,83
Produksjon, årlig middel	GWh	2,51
ØKONOMI		
Utbyggingskostnad (år)	mill.kr	25,0
Utbyggingspris (år)	Kr/kWh	10,0

*Totalt nedbørfelt, inkl. overføringer, som utnyttes i kraftverket

**restfeltets middelvannføring like oppstrøms utløpskanal.

*** Netto produksjon der foreslått minstevannføring er fratrukket

Tunna kraftverk, Elektriske anlegg		
GENERATOR		
Ytelse	MVA	1,1
Spennning	kV	0,99
TRANSFORMATOR		
Ytelse	MVA	1,2
Omsetning	kV/kV	0,99/22 kV
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)		
Lengde	km	0,5
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje el. jordkabel		jord

Fig. 4. Sentrale tall om kraftverket i tabellform.

Høring:

Søknaden ble sendt på høring 07.12.23, med svarfrist 26.01.24. Innen høringsfristens utløp kom det inn 9 høringsuttalelser:

Nr.	Høringspart	Dato
1	Norges vassdrags- og energidirektorat	26.01.24
2	Sametinget	05.12.23
3	Statens vegvesen	23.01.24

4	Innlandet fylkeskommune	26.01.24
5	Statsforvalteren i Innlandet	29.01.24
6	Glomma og Laagens brukseierforening, GLB/ Opplandskraft DA	11.01.24
7	Tynset utmarksråd	23.01.24
8	Næringsforum i Fjellregionen	26.01.24
9	Lise Kristine Bjella m.fl, naboer på fritidseiendommen gnr/bnr. 93/36, Fossegrimen	17.01.24

NVE viser til aktsomhetsonen for flom- og erosjonsfare, og sikkerhet i tilknytning til dette. De peker også på at utbyggingskostnaden av anlegget er høy, høyere enn andre sammenlignbare vannkraftutbygginger. De viser til at kraftverket vil kunne miste deler av sitt ressursgrunnlag dersom Glommen- og Laagens brukseierforening velger å overføre deler av Tunna til Savalen. Glommen - og Laagens brukseierforening påpeker at de har ervervet fallrettighetene lenger opp i vassdraget.

GLB påpeker også viktigheten av å bevare en hydrologisk målestasjon 350 m nedstrøms kraftverket. Innlandet fylkeskommune hevder at etablering av kraftverket vil ha middels til stor negativ virkning på vannmiljøet. Det vises til at utbyggingen vil resultere i store skader og påvirkninger på vassdragets morfologiske utforming, og for økosystemer knyttet til vassdraget. Dette begrunnes med at Tunna anses å være ei naturlig elv, uten inngrep. Fylkeskommunen påpeker også kulturvernfarende forhold, og spesielt forholdet til restene av det kommunalt verneverdige gamle kraftverket. De viser til automatisk fredete kulturminner, dyregraver og kullgrop, som sannsynligvis ikke blir berørt, men som også kan fjernes uten ytterligere søknad da de allerede er registrerte.

Fylkeskommunen fraråder utbygging, da de ikke kan se at de positive fordelene er større enn ulempene ved utbyggingen. De vil likevel ikke motsette seg utbyggingen, men viser til en del vilkår som bør vedtas om kommunen likevel ønsker å si ja til søknaden.

Statsforvalteren i Innlandet er positive til tiltaket, men viser også til en del vilkår som bør vedtas. De forslår at anleggsperioden bør begrenses på vår/ forsommer av hensyn til hekkende fugl. Statens vegvesen kan ikke se at tiltaket vil utgjøre en risiko for rv. 3, annet enn at et ev. dambrudd vil kunne få følgeskader for riksveien.

Tynset utmarksråd påpeker behovet for ei godt fungerende fisketrapp, og vil gjerne ta del i samtaler vedørende utforming av denne.

Næringsforum i fjellregionen er positive til tiltaket.

Naboene på fritidseiendommen påpeker hensynet til eiendommens grenser, støy, setninger, adkomst og privatrettslige forhold. Dette er forhold som må ivaretas og avtales før etablering av kraftverket kan starte.

Totalt sett oppfattes uttalelsene å være positive til etablering av kraftverket, med en del vilkår knyttet til vedtaket. Vi viser til "Samlet oversikt over uttalelser", vedlegg 3, "Kommentarer til uttalelsene fra Nord-Østerdal Miljøpark AS", vedlegg 4, og Kommunedirektørens vurdering av uttalelsene, vedlegg 5.

OM KONSESJONSBEHANDLINGEN

Konsesjon er det samme som tillatelse, løyve eller bevilling. Konsesjon kan gis der samfunnsnyttene er positive og der det er tatt hensyn til andre miljø- og samfunnsinteresser.

De fleste vannkraftverk kan ikke bygges uten formell tillatelse fra konsesjonsmyndigheten. NVE har forvaltningsansvar for alle konsesjonspliktige kraftverk. Dette forvaltningsansvaret omfatter hele søknadsprosessen, fra meldinger og søknader til oppfølging i byggetiden og tilsyn etter at kraftverket er satt i drift.

✓ **Mini- og mikrokraftverk:**

For konsesjonspliktige anlegg inntil 1 MW er det kommunen, med enkelte unntak, som fattet vedtak.

Alle søknader om mini- eller mikrokraftverk sendes først til NVE for avklaring om videre saksforløp.

✓ Søknader om konsesjon som kommunen skal behandle sender NVE videre til kommunen for behandling etter vannressursloven.

✓ Anlegg som NVE har vurdert til ikke å være konsesjonspliktige etter vannressursloven behandles av kommunen etter plan- og bygningsloven, med mindre de kan bygges i medhold av eksisterende konsesjonsvilkår for et anlegg.

Utfallet av en konsesjonssøknad blir enten et ja, eller et nei. Alle vurderingene som gjøres er basert på retningslinjene fra OED. I vedtaket om konsesjon er alle interesser og verdier lagt til grunn og vurdert opp mot hverandre. NVE/kommunen gjør en helhetlig vurdering og ser på positive og negative konsekvenser for både allmenne og private interesser ved en eventuell utbygging av mini- eller mikrokraftverket.

Klagerett

Man kan klage på et vedtak om konsesjonsplikt eller konsesjon, hvis man er part i saken. Det er en klagefrist på 3 uker etter at vedtaket er gjort offentlig. Klagen skal sendes til NVE/kommunen (de som fattet vedtaket) som vil vurdere om det er grunnlag for å endre vedtaket. Hvis det ikke er grunnlag for dette vil saken bli sendt over til Olje- og Energidepartementet som vil vurdere klagen og komme med et endelig vedtak. Dette vedtaket kan ikke påklages.

Der kommunen gir konsesjon etter vannressursloven:

Kommunen er ansvarlig for å følge opp anlegget i byggeperioden, jf. Vannressurslovens § 64 annet ledd og kapittel 11. Dersom kommunen gir konsesjon etter vannressursloven, kan kraftverket også være omfattet av bestemmelsene i energiloven og damsikkerhetsforskriften. Dette skal i så fall følges opp av NVE.

Følgende momenter skal beskrives, og vurderes, som grunnlag for om konsesjon skal gis:

- landskap, biologisk mangfold, inngrepsfrie naturområder (INON), fisk og fiske, kulturminner og kulturmiljø, friluftsliv, reiseliv hvor landskapet, eller naturen er en vesentlig del av attraksjonen, samt reindrift. Herunder skal også vurderes sumvirkninger, EUs vanndirektiv, Samlet plan for vassdrag (SP) og hensyn til god ressursutnyttelse, vernede vassdrag / andre beskyttede områder, og mulig avbøtende tiltak ved utbygging av små kraftverk.

Vurdering

Miljø, naturressurser og samfunn:

Landskapet

Aktuell plassering av kraftverket ligger i landbrukets kulturlandskap, ved Moan. Her drives aktivt

landbruk vest for Tunna, mens arealet øst for elva preges av gjengroing. Rv. 3 ligger nært inntil elva nedstrøms kraftverket, men ligger ca 700 m unna elva der kraftverket er planlagt lokalisert. Det er i liten grad direkte innsyn til selve dammen og kraftverket, med unntak av den gamle tilsynsboligen for det tidligere kraftverket, som i dag benyttes som fritidsbolig.

Biologisk mangfold

Naturmangfold er kartlagt av NNI Resources AS, Norsk Natur Informasjon AS. Firmaet har kartlagt naturtyper, vegetasjon og flora, moser og lav, med hovedfokus på fuktighetskrevede plantesamfunn, samt fugler. Det ble ikke funnet sårbare arter i området, og føre-var prinsippet synes å være tilfredsstillende vurdert. «Vanlige fuglearter» tilknyttet elva er registrert: fossefall, strandsnipe, vintererle, linerle og laksand, noe som definerer faunaen i tilknytning til Tunna som «intakt og regiontypisk».

Inngrepsfrie områder

Området ligger i kulturlandskapet, og berører ikke inngrepsfrie områder (INON).

Fisk og fiske/Friluftsliv/Reiseliv

Tunna som elv, er rødlistet med kategorien nær truet (NT). Den har god økologisk kvalitet, og er lite preget av inngrep oppstrøms det planlagte tiltaket. Både ørret og harr har gyte- og næringsvandring opp fra Glomma. Tunna er en del av fiskekortområdet Glåma – Tunna hvor det selges regionale fiskekort, som samlet sett har en omsetning som gjør dette til en av landets viktigste innlandsfiskedestinasjoner med tilreisende fiskere fra hele verden (Tynset utmarksråd). Området defineres som et attraktivt friluftslivsområde, da særlig knyttet opp mot fiske.

Kulturminner- og kulturmiljø

Gamle Tunna kraftverk er et av kommunens prioriterte kulturminner i kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer. Innenfor planområdet for Østerdalsporten nord er det registrert tre automatisk freda kulturminner. Det er to fangstgroper som i planen er båndlagt etter kulturminneloven med hensynssone d (H730_1 og H730_2). I tillegg er det ei kullgrop som vises som bestemmelsesområde #1. Kullgropa er datert til 1200-tallet, og er dermed automatisk fredet. Det tillates likevel inngrep i kullgropa uten at det først må foretas ytterligere arkeologisk undersøkelse. I henhold til søknaden skal det ikke foretas inngrep som vil berøre de automatisk freda kulturminnene som er båndlagt etter kulturminneloven. Oppstrøms kraftverket vil det bli etablert en 700 meter lang dam, som visuelt sett blir synlig fra Moan-gardene.

Reindrift:

Det drives ikke reindrift i området eller områdene rundt.

Jord- og skogressurser:

Det drives aktivt jord- og skogbruk i området. Dammen vil utformes og dimensjoneres for vannføring slik at omkringliggende jordbruksressurser ikke blir berørt i en flomsituasjon, herunder vurdering av en eller flere flomluker som kan åpnes i en flomsituasjon for å unngå hevet vannstand.

Samlet plan for vassdrag (SP)

Det har tidligere vært utredet to alternativer for å utnytte Tunna til kraftproduksjon. Inntak i Magnilla og Lona samt Tunna og utnytte disse, enten separat eller samlet.

Disse er uten regulering og vil kunne gi 80 eller 114 GWh meget dyr kraft. (NVE, 2002)

Overføring av Tunna med sideelver (Magnilla og Lona) til Savalen for utnyttelse i Savalen kraftverk. Her er det utredet to underalternativer; enten helt uregulert overføring eller et alternativ med regulering i Magnilla. (147 vs. 157 GWh). (NVE, 2002). Magnilla og Lona er nå vernet fram til samtløp med Tunna.

Verneplan for vassdrag

Ca. 317 av 649 km² som er det totale nedbørsfeltet til kraftverket er vernet gjennom sidevassdragene Magnilla og Lona. Disse elvene har nedbørsfeltet sitt i Londalen -Ørvilldalen landskapsvernområde og Magnilldalen - Busjødalen landskapsvernområde, samt deler av Forollhogna nasjonalpark.

EUs vanndirektiv

Tunna er registrert i vann.-nett.no som «Tunna Granbekken – Glomma» med vannforekomst-ID: 002-4601-R.

Vanntype: Middels til stor, moderat kalkrik, klar (TOC2-5)

Økologisk tilstand er klassifisert som dårlig.

Dette med bakgrunn i undersøkelser som ble utført av Norsk institutt for naturforskning (NINA) i 2018. Det ble utført el-fiske på tre ulike stasjoner (en oppstrøms kraftverk, nedstrøms Samløp med Lona, et ved Styggmyrhølen og et ved bru over Tunna ved «Motrøkrisset») for å få tetthetsestimater for fisk. Det ble utført fiske tre ganger pr. stasjon. Gjennomsnittlige tettheten 0,8 individer/100 m². Etter en helhetsvurdering klassifiseres derfor den økologiske tilstanden i Tunna til «dårlig». Det foreligger usikkerhet til fiskeindeksen i innlandsvassdrag med lav andel og tetthet av laksefisk, og undersøkelsen må sees i lys av dette. (NINA, 2019) Utbygger har vært i dialog med Statsforvalteren i innlandet og det ble utført ny undersøkelse i 2022, men rapport foreligger ikke før på forsommer 2023. Statsforvalteren opplyser at det også her ble observert svært lite fisk.

Samfunn

En beskjedne utbygging kan bidra med vannkraft til området, uten store negative konsekvenser. Det vil bidra positivt med økt lokal strømproduksjon, som igjen kan bidra positivt til økt aktivitet i området, og frigjør behovet for å bruke annen strøm til dette området. Den mengde strøm som vil bli produsert her, 2,5 GWh, tilsvarer strømforbruket for 125 bolighus á 20 000 kWh.

Vurdering i henhold til vannforskriften § 12:

§ 12. Ny aktivitet eller nye inngrep:

Ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4–§7 ikke nås eller at tilstanden forringes, dersom dette skyldes:

- a. nye endringer i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endret nivå i en grunnvannsforekomst, eller
- b. ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand.

I tillegg må følgende vilkår være oppfylt:

- a. alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand,
- b. samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene skal være større enn tapet av miljøkvalitet, og
- c. hensikten med de nye inngrepene eller aktivitetene kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.

a) De avbøtende tiltakene er primært knyttet til minstevannføring og ei funksjonell fisketrapp.

b) Samfunnsnyttene av de nye inngrepene er større enn tapet av miljøkvalitet, så lenge ikke noen spesielle arter / sårbare arter settes i fare.

c) Den fisketrappa som foreslås etablert skal være så funksjonell at den ivaretar fiskens vandring i elva.

Den omsøkte kraftutbyggingen vil være en ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden fra naturlig vannforekomst av dårlig kvalitet, til å være en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) målt etter økologisk potensial.

a) Det vil settes inn avbøtende tiltak for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand. b) samfunnsnyttene av de nye inngrepene anses å være større enn tapet av miljøkvalitet, og hensikten med etablering av kraftverket kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.

Avbøtende tiltak i form av fisketrapp vil bidra til å opprettholde fiskens vandring forbi kraftverket. Fylkeskommunen påpeker at utbyggingen vil resultere i store skader og påvirkninger på vassdragets morfologiske utforming og for økosystemer knyttet til vassdraget. De vil likevel ikke motsette seg at det gis konsesjon, men krever at det vedtas en del vilkår. Statsforvalteren i Innlandet mener at miljøulempene ved energiproduksjon i Tunna er begrenset, forutsatt etablering av funksjonelle avbøtende tiltak (fisketrapp, minimumsvannføring og kulper).

Vedtaketets konsekvenser for klima og miljø:

Vurdering i henhold til naturmangfoldloven:

§ 8: Kunnskapsgrunnlaget	Kunnskapsgrunnlaget synes å være tilstrekkelig. Det er utført egen naturfaglig analyse i tillegg til at Naturbase, artdatabanken og Miljøstatus er benyttet som oppslag.
§ 9 Førre-var-prinsippet	Bunndyr er ikke kartlagt i Tunna, med "ut fra elvas karakteristikk er det grunn til å anta at bunndyrssamfunnet er typisk for denne delen av Glåma (jfr. Taugbøl m.fl. 2003, Wien 1999.) NNI-rapporten -639 Elvekraftverk i Tunna. Dette anses å være tilstrekkelig sett i sammenheng med de øvrige naturfaglige beskrivelser.
§ 10: Om økosystem og samlet belastning	Den samlede belastning av dette tiltaket vil antakelig ikke være av en slik karakter / utstrekning at det går ut over økosystemet i området som helhet. Mest sannsynlig forekommer lignende livsmiljøer og arts mangfold i elver i samme region, f.eks er Vangrøfta i Os gitt varig vern, som følge av rik berggrunn, men tilhørende rik flora. Delfelt i Tunna er gitt varig vern (Lona og Magnilla), som følge av representativitet, som faglig begrunnelse for vernet. NNI-rapporten konkluderer med at "en utbygging i Tunna vil addere en del til samlet belastning på elveøkosystemer, lokalt og regionalt, og i Glommavassdraget samlet sett".
§ 11: Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver	Tiltakshaver må bekoste en funksjonell fisketrapp, og sikre tilstrekkelig regulering av minste vann til enhver tid. Det skal også monteres rist, for å sikre at fisken trygt kan bevege seg nedover vassdraget igjen. Tiltakshaver må vurdere å legge ut eldre trær som ev. må felles, tilbake i naturen Dette vil bidra til økt biologisk mangfold. Kostnadene med å ev utføre tiltak utenom hekkeperioden for fugl må vurderes, opp mot sannsynligheten for at utbyggingen og forstyrrelsen må gå over flere år.

§ 12: Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder	Tiltak som kan gjennomføres utenom hekkeperioden for fugl må vurderes, sett opp mot alternativet om at utbyggingen, og forstyrrelsen må gå over flere år. Anlegget skal driftes kontinuerlig med minstevannføring. Anlegget er pålagt å følge byggt tekniske forskrifter, herunder "Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging, (T-1442/2021).
---	--

Vedtaket vil medføre konsekvenser for klima og miljø. Klimatisk vil det kunne anses å være positivt å legge til rette for ny fornybar energi med kort transport til det nærliggende næringsområdet.

Avbøtende tiltak:

Tilfredsstillende fungerende fisketrapp

Tilstrekkelig minstevannføring til enhver tid, inklusive lokkeflommer for fiskevandring.

Samlet belastning:

Samlet belastning vil være "middels negativ", og da begrunnet med middels til stor negativ konsekvens for det akvatiske miljøet, forringelse av terrestrisk miljø i byggeperioden, ev. noe positivitet tilknyttet kulturminner og kulturmiljøer gjennom bedre synliggjøring av den gamle kraftstasjonen, noe negativitet for fiskere, men positivt for grunneierne. Ingen kjente sårbare eller sjeldne arter blir berørte.

Fordeler vs ulemper

Fordeler

Kommunedirektøren vurderer at det foreligger lokale fordeler ved ei utbygging som sikrer stabil, lokal strømforsyning til det planlagte næringsområdet Østerdalsporten nord. Dette vil kunne styrke attraktiviteten til området, og bidra positivt til at det blir etablert. Dette har regional og lokal betydning i Nord-Østerdalen og Tynset. Kraftverket vil videre bidra til å få tungtransporten langs rv. 3 over på mer miljøvennlig energi. Næringsområdet vil kunne bidra til å markedsføre Tynset som attraktiv for andre bedriftsetableringer. Nye arbeidsplasser vil kunne gi vekst og tilflytning. Nyetablering av kraftverket vil kunne ivareta og formidle sporene av gamle Tunna kraftverk, og dammen vil kunne bidra til økt rekreasjonsverdi langs Moan-gardene. Kraftverket ville ikke vært lønnsomt å utvikle uten å knytte det til lokal bruk av strømmen. Slukeevnen i kraftverket vil kunne redusere flomtoppene, da dammen vil kunne virke flomregulerende, og redusere isgang som periodisk truer rv. 3 nedstrøms tiltaket.

Ulemper

Ulempene er særlig store for fiskens vandringer i elva, og det må derfor etableres ei godt fungerende fisketrapp i elva for å sikre fiskens vandringer mellom Glomma og Tunna, og forbi demningen. Dette vil være et vilkår for å få etablere anlegget.

Redusert vannføring nedstrøms demningen vil endre preget av den naturlige elva, og vil påvirke området visuelt, og trolig også arts mangfoldet langs elva. Dette er også negativt.

Samlet vurdering av fordeler og ulemper:

For at Tynset kommune skal kunne gi konsesjon til kraftverket må ikke virkningene bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. De samlede ulempene må ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. Kommunen kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Fylkeskommunen fraråder ut fra vurdering etter Vannforskriften 12 at kommunen gir tillatelse etter vannressurslovens § 64 til etablering av Tunna kraftverk og påfølgende dispensasjon fra gjeldende

arealplaner. Kommunens vurdering etter §12 viser at samfunnsnyttene av inngrepet kan vurderes som større enn tapet av miljøkvalitet.

Etter en samlet vurdering av søknaden samt innkomne uttalelser, vurderer Kommunedirektøren at fordelene vil være større enn ulempene. Det er da lagt avgjørende vekt på økt verdiskaping lokalt i samfunnet, samt at det ikke vil medføre alvorlige ulemper i vassdraget. Tunna kraftverk vil være en bidragsyter til fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter.

Konklusjon:

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener kommunedirektøren at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. Kommunedirektøren tilrår at Nord-Østerdal Miljøpark AS får tillatelse etter vannressursloven §§ 8 og 64 til bygging av Tunna minikraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår. Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Kommunedirektørens innstilling:

Tynset kommune, Kommunestyret, gir Nord-Østerdal Miljøpark AS tillatelse til bygging og drift av Tunna kraftverk i elva Tunna i Tynset kommune, Innlandet fylke. Vedtaket baserer seg på søknad datert 09.06.2023.

Vedtaket begrunnes med at utbyggingen har en overvekt av positive virkninger for samfunnet. Disse fordelene knyttes opp mot produksjon av lokalprodusert kraft, og utvikling av næringsområdet Nord-Østerdal Miljøpark, med positive lokale ringvirkninger.

Tillatelsen gis med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) §§ 8 og 64.

Vassdragskonsesjonen gir rett til å bygge og drive Tunna kraftverk på følgende vilkår:

1. Fiskens vandringsrute og vandringsmulighet skal sikres forbi tiltaksområdet, både i anleggsfasen og i permanent fase. Det skal etableres fisketrapp tilpasset både ørret og harr, slik at vandring for begge arter sikres forbi dammen.
2. Forurensning av vassdraget skal unngås. Masser som kommer i kontakt med vassdraget skal være fra rene kilder. Utslipp av drivstoff og olje unngås og påfyll til maskiner skal skje på land.
3. Der utbyggingen berører dyrket mark skal arealet tilbakeføres til dyrket mark ved avslutning av anleggsarbeidet.

I tillegg vedtas NVE's standardvilkår for vassdragskonsesjon, se vedlegg 8, Vassdragskonsesjon.

Formannskapet 23.05.2024

Behandling

Merete Myhre Moen, Sp, ba om vurdering av sin habilitet. Hun fratrådte under habilitetsvurderingen. Hun ble funnet inhabil. Ingen vara tok hennes sted.

Votering nr 1 - Votering over kommunedirektørens innstilling

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 6 stemmer (100%) - Ap 2, H 2, Sp 2

Mot: 0 stemmer (0%)

Vedtak/formannskapets innstilling

Tynset kommune, Kommunestyret, gir Nord-Østerdal Miljøpark AS tillatelse til bygging og drift av Tunna kraftverk i elva Tunna i Tynset kommune, Innlandet fylke. Vedtaket baserer seg på søknad datert 09.06.2023.

Vedtaket begrunnes med at utbyggingen har en overvekt av positive virkninger for samfunnet. Disse fordelene knyttes opp mot produksjon av lokalprodusert kraft, og utvikling av næringsområdet Nord-Østerdal Miljøpark, med positive lokale ringvirkninger.

Tillatelsen gis med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) §§ 8 og 64.

Vassdragskonsesjonen gir rett til å bygge og drive Tunna kraftverk på følgende vilkår:

1. Fiskens vandringsrute og vandringsmulighet skal sikres forbi tiltaksområdet, både i anleggsfasen og i permanent fase. Det skal etableres fisketrapp tilpasset både ørret og harr, slik at vandring for begge arter sikres forbi dammen.
2. Forurensning av vassdraget skal unngås. Masser som kommer i kontakt med vassdraget skal være fra rene kilder. Utslipp av drivstoff og olje unngås og påfyll til maskiner skal skje på land.
3. Der utbyggingen berører dyrket mark skal arealet tilbakeføres til dyrket mark ved avslutning av anleggsarbeidet.

I tillegg vedtas NVE's standardvilkår for vassdragskonsesjon, se vedlegg 8, Vassdragskonsesjon.

Kommunestyret 28.05.2024

Behandling

Endringsforslag punkt 1 i formannskapets innstilling., foreslått av Sindre Sørhus, Miljøpartiet De Grønne

Fiskens vandringsrute og vandringsmulighet motstrøms og medstrøms skal sikres forbi tiltaksområdet, både i anleggsfasen og i permanent fase. Fisk skal fysisk hindres fra å gå inn i turbinen og det et skal etableres fisketrapp tilpasset både ørret og harr, slik at trygg vandring for begge arter sikres forbi dammen.

Tilleggsforslag, foreslått av Sindre Sørhus, Miljøpartiet De Grønne
Nytt punkt 4.

Det skal sikres et naturlig vegetasjonsbelte langs begge sider av elvemagasinet med en bredde på minimum 6 meter for å opprettholde den økologiske funksjonen til kantsonen og redusere avrenning fra landbruksjord.

Tilleggsforslag "anleggsstopp i hekketid", foreslått av Sindre Sørhus, Miljøpartiet De Grønne
Nytt punkt 5

Anleggsarbeidet skal ikke foregå i hekketiden.

Tilleggsforslag "flomluker", foreslått av Sindre Sørhus, Miljøpartiet De Grønne
Nytt punkt 6.

Flomluker skal installeres for å sikre matjord mot forhøyet vannstand ved flom.

Olav Distad, Per Hermann Køhn Hansæl, Merete Myhre Moen, alle Sp, og Tor Inge Snekkermoen, FrP, ba om vurdering av sin habilitet. Alle fratrådte under habilitetsvurderingen. Alle ble funnet inhabile. Ingen vara tok deres plass

Votering nr 5 - Votering over forslag

Forslag: **Formannskapetets innstilling**

For: 21 stemmer (91%) - Ap 7, H 3, PP 1, Sp 7, SV 2, V 1

Mot: 2 stemmer (9%) - MDG 2

Votering nr 4 - Votering over forslag

Forslag: **Tilleggsforslag "flomluker"**

For: 5 stemmer (22%) - MDG 2, SV 2, V 1

Mot: 18 stemmer (78%) - Ap 7, H 3, PP 1, Sp 7

Votering nr 3 - Votering over forslag

Forslag: **Tilleggsforslag "anleggsstopp i hekketid"**

For: 5 stemmer (22%) - MDG 2, SV 2, V 1

Mot: 18 stemmer (78%) - Ap 7, H 3, PP 1, Sp 7

Votering nr 2 - Votering over forslag

Forslag: **Tilleggsforslag -Vegetasjonsbelte**

For: 5 stemmer (22%) - MDG 2, SV 2, V 1

Mot: 18 stemmer (78%) - Ap 7, H 3, PP 1, Sp 7

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Endringsforslag. Fiskens vandringsrute**

For: 5 stemmer (22%) - MDG 2, SV 2, V 1

Mot: 18 stemmer (78%) - Ap 7, H 3, PP 1, Sp 7

Vedtak

Tynset kommune, kommunestyret, gir Nord-Østerdal Miljøpark AS tillatelse til bygging og drift av Tunna kraftverk i elva Tunna i Tynset kommune, Innlandet fylke. Vedtaket baserer seg på søknad datert 09.06.2023.

Vedtaket begrunnes med at utbyggingen har en overvekt av positive virkninger for samfunnet. Disse fordelene knyttes opp mot produksjon av lokalprodusert kraft, og utvikling av næringsområdet Nord-Østerdal Miljøpark, med positive lokale ringvirkninger.

Tillatelsen gis med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) §§ 8 og 64.

Vassdragskonsesjonen gir rett til å bygge og drive Tunna kraftverk på følgende vilkår:

1. Fiskens vandringsrute og vandringsmulighet skal sikres forbi tiltaksområdet, både i anleggsfasen og i permanent fase. Det skal etableres fisketrapp tilpasset både ørret og harr, slik at vandring for begge arter sikres forbi dammen.
2. Forurensning av vassdraget skal unngås. Masser som kommer i kontakt med vassdraget skal være fra rene kilder. Utslipp av drivstoff og olje unngås og påfyll til maskiner skal skje på land.

3. Der utbyggingen berører dyrket mark skal arealet tilbakeføres til dyrket mark ved avslutning av anleggsarbeidet.

I tillegg vedtas NVE's standardvilkår for vassdragskonsesjon, se vedlegg 8, Vassdragskonsesjon.